

Arkeologisk schaktningsövervakning

STORA TOLVSBO

i samband med byte av elstolpar inom fastigheten Stora
Tolsvo 2:1 och hammarområde L1999:2589, Söderbärke
socken, Smedjebackens kommun, Dalarnas län
2021

Arkivrapport dnr 143/19

Emelie Svenman

© Lantmäteriet I2018/00142

Dalarnas museum, Falun, 2021

Inledning

Dalarnas museum har genomfört en schaktningsövervakning i samband med att Västerbergslagens Elnät AB skulle byta ut elstolpar inom hammarområde L1999:2589. Schaktningsövervakning skedde i december 2020 och januari 2021 efter beslut av Länsstyrelsen i Dalarnas (dnr 431-13177-2019).

Bakgrund

Den aktuella lämningen (L1999:2589) ligger i Lexsjöbo, mitt emellan sjöarna Lilla och Stora Lexsen, ungefär åtta mil söder om Söderbärke. Förutom en hammarruin så består lämningen bland annat av ett hyttområde med en dammvall, ett slagggvarp och en kolhusruin. Det ska även ha legat en smedja på platsen och enligt Forssell uppfördes hyttan och hammaren i princip samtidigt i början av 1630-talet. Hyttdriften upphörde 1704 och smidet 1852 (Forssell 1977; Forsök).

Syfte och metod

Syftet med schaktningsövervakning var att på ett vetenskapligt sätt dokumentera de lämningar som eventuellt påträffades vid grävarbetet.

Tre stolpar skulle ersättas inom fornlämningen, men endast en av dessa krävde schaktningsarbete. Schaktet grävdes med maskin utrustad med planeringsskopa. Grävarbetet övervakades av arkeolog ner till önskat schaktdjupt för den nya stolpen. Lagerföljden beskrevs och schaktet fotograferades. Schaktet ritades manuellt på fastighetskartan då det inte fanns någon mobiltäckning.

Resultat

Schaktet var 1,4 x 2 meter stort och ungefär 2 meter djupt. Lagerföljden bestod av 0,1 – 0,15 meter torv/mossa följt av brun-svart sumpig lera med lite inslag av enstaka sot/kol och sten. Vatten trängde upp ur schaktbotten.

Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Sammanfattning

I december 2020 och januari 2021 genomförde Dalarnas museum en schaktningsövervakning av hammarområde L1999:2589, beläget i Lexsjöbo, mitt emellan sjöarna Lilla och Stora Lexsen, ungefär åtta mil söder om Söderbärke. Anledningen var att Västerbergslagens Elnät AB skulle byta ut elstolpar inom fornlämningen. Ett schakt grävdes, inget av antikvariskt intresse påträffades.

Referenser

Forssell, Helge. 1977. *Bärkebygden. Del 1. Ur bygdens historia till mitten av 1800-talet*. Smedjebacken.

Fornsök, Riksantikvarieämbetets söktjänst för registrerade lämningar.
<https://app.raa.se/open/fornsok/>

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	431-13177-2019
Fornreg, uppdragsnummer:	201901556
Socken:	Söderbärke
Fornreg, lämningsnummer:	L1999:2589
Fastighet:	Stora Tolvsbo 2:1
Koordinater, mitten:	N 6650412
(SWEREF99 TM)	E 533874
Inmätning:	Manuell inprickning
Utförandetid:	2020-12-02, 2021-01-27
Undersökt yta:	3 kvadratmeter
DM projektnummer:	1730
DM diarienummer:	143/19
Arkeologisk personal:	Emelie Svenman
Projektansvarig:	Emelie Svenman

Dokumentationsmaterialet förvaras på Dalarnas museum. Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

1. Utdrag från terrängkartan med undersökningsområdet markerat med en blå cirkel. Skala 1:80 000.
2. Utdrag från fastighetskartan med den aktuella lämningen (L1999:2589) och schaktet utmärkt. Skala 1:1000.

